BRAND NARRATIVE GILLETTE.

FERDINANDO FREGA

— NANDO THE SCRIBE — フレガ・サン — Ferdinando —

BRAND NARRATIVE GILLETTE

THE SYSTEM · 08

Volimi ya zole ya kimvuka kia minkanda Roots & Memory: masolo makumatatu ye iya makufi matanganga Gillette ke bonso kimvuka ko, kansi bonso mpila ya kisalu — nlongoko, ntangu yambote ye ngindu za ntima yina kasisa mu babakala bavioka mu yandi, masolo ma dikanda, ma nzo za nkita, ma maeroporte ye ma mambu ma lumbu ka lumbu ma luzingu lwa kisalu.

NSANGU ZA NKANDA

Ferdinando Frega — Nando the Scribe — Mbele ya Tanu

Ntwadisi wa ntete wa nsamu wa Nsiku ya Mavangu. Watunga nza ya minkanda ya dolar dimosi mu kuma kia ngindu mosi kaka: kimvwama ka kina ye diambu dia nzimbu ko. Kina ye diambu dia mavangu.

Wasonikwa ye wakubikwa mu kati kia nza ya ONEDOLLAR-STORIES. Nkubulu ya enternete: NAPLES-POST · NOASPECTTIME · ONEDOLLAR-STORIES. Wabasikila ntete mu mvu 2026. Wakubikwa mu mpila ya nsoniku yasukuka, ya ntangu yayi, yakubikwa mu kutanga mu enternete. Wabasikila mu Insi za Amerika.

NSANGU ZA NSWA WA NSONEKI

© 2026 Ferdinando Frega. Nswa Miawonso Miakebwa. Ka vena ndambu ya nkanda wau ilenda vutulwa mu sonika ko, kabulwa ko evo fidwa ko mu mpila yawonso evo mu kima kiawonso, ata

fotokopi, ata nsonikulu ya ndinga, ata mpila zankaka za elektronike evo za masini, kakondwa nswa wasonama wa nsoneki, kaka mu mambu ma ndambu fioti ya nsoniku yatubwa mu ntalulu za nsoneki, ye mu nsadilu zankaka ka za mumbongo ko zina nsiku ya nswa wa nsoneki yivana nswa. Konso nsadilu, nsonikulu ya diaka evo nkabulu ya nkanda wau kakondwa nswa ikangwa.

NSAMUNU

Nsamu wa marke ka usamunanga disolo dia Gillette ko. Usamunanga disolo dia mambu mavanganga babakala ba Gillette. Diau i luswaswanu. Diau i nsinga ya ndaka va kati kia piblisite ye kimuntu, va kati kia marketing ye kiedi. Marke i kima kia nteka. Bakala dina marke yina yitunga i sisteme. Gillette watunga mbele. Babakala batunga luzingu mu zau. Ye luzingu lolo — nlongoko, ngindu za ntima, nkingu, bifu, nungunu, ntangu yambote, mfimbu — i nsamu wa kiedi. Volimi yayi ka yitendulanga Gillette ko. Yimonisanga nkubulu ya kimuntu yatungwa mu kati kia bibaka biandi ye yanatwa ntama kuluta bau. Masolo mawonso mena vava ka mena mu kuma kia kimvuka ko. Mena mu kuma kia bakala dina kimvuka kiabutula — mpila yindulanga, mpila yendanga, mpila yitanganga nza, mpila yikakilanga vo ka kituka kima kiankaka ko kaka kina kakituka. Gillette i kifwani. Babakala i mambu mena mu kati. Ye mono i mosi wa bau. Diadi i nsamu. Ka i marke ko. I mambu matuka mu marke.

Nando

LUYANTIKU

Wau ka i nkanda wa zole wa minkanda tatu ko. I kiziku kia zole kia sisteme ya nsamu wa marke. Gillette wavanga mvu lukama mu tunga bima bia nteka. Mono itunganga ndambu yina ka bakala

nayo ko: nkubulu ya nsamu — yina ka vena kimvuka kilenda yivanga mu kati kia bibaka biandi ko. Volimi ya Ntete yakala mwelo wa kukota: kimbangi vo nsoneki ulenda kota mu disolo dia marke kakondwa lomba nswa. Volimi ya Zole i kinsinsu: ntangu yina marke yikondwa kala kima kia nzo ya kisalu, yikituka kima kia nsamu — sisteme ya mbambukulu, ya nlongoko, ya ntendulu ya bitezo ye ya kimuntu. Ke isamunanga disolo dia Gillette ko. Imonisanga mpila Gillette kenena mu kati kiame: bonso mpila ya kisalu, bonso ngindu za ntima, bonso nkubulu, bonso mpila ya kutanga nza. Volimi yayi yimonisanga kina marke ka zeye ntete ko vo yisidi ye mfunu: nsamu wina ubakanga yau, wutumukanga yau ye wuzingilanga yau. Ka i nkanda ko. I kisika. Ka i kiadi kia mambu ma ntama ko. I kifwani kia nkubulu. Ka i mbambukulu ko. I nswa wa ngindu. Yayi i Volimi ya Zole. Nsamu wa marke ulandanga.

Nando

SISTEME

Mu nza yayi zandu dimosi diakalanga ntangu zawonso, ka dibwanga ko. Ka vena mpasi ya mpaku ko, ka vena ntangu ya nsatu ko, ka vena nkulumuka ya nsumbulu ko. Nsobolo kaka ya luzingu lwa bantu, bonso mpila yina ya kintu. Zandu dia mfinda, ingeta — kansi ka dia mafuta ko. Mu kuma kia mafuta, banwananga kala kibeni. Ntubidi mu kuma kia kindoki. Bandoki, banganga, ye bantu bawonso bakotisanga bantu mu nzila zawonso balenda mona — bantu bazolanga soba luzingu lwa muntu wankaka mu mayela ma mpeve, vana va kubika nkadulu yisala kisalu kiandi. Bankaka batubanga vo, mu ndambu mosi ya Biblia, ata Yesu bamvangila kindoki kia mbi. Ye bantu bawonso bazeye mambu mabwa bosi. Mawonso mayantikilanga ku Afelika, bosi mayalumuka mu bantu bayendanga-yendanga ba dikanda dia ba-

gitane mu nsi mosi ya India. Mu mvu mafunda mazole ye kuluta, mamenanga ye mayalumukanga, basadilanga mo kwa bantu bakwikilanga vo balenda soba luzingu ye nkadulu, bakwikilanga vo Diabulu ye Beelzebub balenda nwana diaka ye ngolo mosi kaka yitelamanga: Nzambi. Kansi ka vena muntu usobanga nkadulu ko. Kadi nkadulu i zau zitunganga disolo dia kiedi. Ye kana obiekidi ndozi, ngindu za mpamba, mbikudulu yina ka olendi kanga ko, dimbu dia kukondwa zolela — kima kina ka kikotanga mu mpila ko, ka mu mpila za bima ko, ka mu ngindu za bantu ko — mambu mabwanga i mama: 1. Ka bakwikilanga diaka ngeye ko. 2. Bakubokilanga vo ngeye i mbevo ye bakufidisanga kwa munganga. 3. Munganga wa ntu ukufulukisanga ye mafuta-mafuta: yandi kaka ubakanga mbongo zole zole. 4. Osukanga ngeye mosi, kuna mbanza ya kisika kiaku kia kintu. 5. Bantu bakufinama kuluta bakitukanga makangu ma nene. 6. Ka bakuvananga diaka nswa wa vova ko. Mambu mama mabwanga ntangu sisteme yibutuka. Mu mvu kumi ye nana yateka bima bia kuzenga ndevu, ye yatendulanga kimosi-kimosi bima biena mu kati, kisalu kiandi, mpila ya kusadila, mpa ya mayela, ndandu biandi, bosi marke, dimbu dina diavananga kinsingu vo kilendi bwa ko. Bonso kina kibwilanga mono ubu. Kansi ka ilendi vova diaka ko, kadi nga ibwa kibeni mu mambu masambanu mena va ntandu. Kwa beno, batangi, ilomba kaka diambu dimosi: tula disolo diadi ye lumbu kiaki mu ngindu zeno. Lumbu kimosi ikuluzayisa mpila dimanina.

Nando

NTEKI

Ntangu yayantika kisalu kiaki mu mvu 1985, mu kati kia The Gillette Company, nza yasalanga bonso minkanda mia nlongoko mitubanga. Bosi Yuni 1996 yafika, ye bantuma ku nlongoko wa lumbu tanu. Ntubi wakala Mario Silvano — wakala Mfumu, wakala

CEO, wakala Nlongi, wakala Nsadisi wa mayela, wakala mawonso. Bakala wakala ye nkumbu za kimfumu ziyingi kuluta mambu ma kiedi. Nlongoko wakala ye nkumbu The Commercial Negotiator. Lumbu tanu za teyatre: ndambu ya kisalu, ndambu ya nsaki, ndambu ya nkeleki. Wamanisa nsaki ye mvovo umosi wa nsuka: «Ka vena kima mu nza yayi kilendi tekwa ko.» Yanata mvovo wau mu mvu makumole ye tanu. Yawukwikila. Yawutanina. Yawusadila. Tii mu mvu 2021, ntangu yayantika nsaki yayi — nsoniku — ye bosi yasoba kiedi: Wakala luvunu lwa nene kuluta yasumba mu luzingu lwame lwawonso. Wakala muntu wa kukwikisa, ingeta. Wa kiedi, ve. Wakondwa kaka nsobulu mosi: soba «kima» ye «kima kia nteka». Bosi mvovo wau nga wasala. Kadi kima kia nteka kilenda tekwa. Kima i disolo diankaka. Nteki i ntangu zawonso muntu yina umonikanga bonso ukuvana kima, kansi mu kiseka kimosi, ukubakanga kima kiankaka. Nteki wa ntete wa kiedi mu disolo dia nza — yandi kaka yizitisanga — i Yesu. Wateka Mpova. Ye wavanga dio ye kimvuka kia ntete kia marketing kiatungwa: bandobi kumi ye zole ku Galilea. Ka vena mosi wa bau watuka ku MIT ko. Kansi bakala ye nlongoko. Ka bakala balunga ko — mpila yifwana kaka. Bankaka? Babika balanda vanga nlongoko miau mia nteka ye kubaka nzimbu. Bantu balenda kitulwa bonso ntoto wa mbongo. Ntangu zawonso muntu ulenda futa mu kubakwa mpila.

Nando

NSUKI

Nsuki i diambu dikete dina bantu bavanganga bonso bazeye dio. Batubanga vo i nsukulu, kitoko, kimuntu, fu kia nsi, nsiku ya kinkulu. Kansi nsuki ka i kima kia mambu mama ko. I ndilu: va kati kia kina omonisanga ye kina osuekanga. Bankaka bakwikilanga bazengi ba nsuki, bankaka bakwikilanga bakubiki ba

kitoko, bankaka bakwikilanga masini ma ntangu yayi malakanga nsiku ya kingolo ye ndungidi. Kansi nsuki yisialanga vau, ye ntu ngolo, bonso mbambukulu ya nitu: wakala mbisi ntama ntete wa kituka mwisi-mbanza. Ye ka i mbeni ko. I nkundi wa kukondwa ntoko, kimbangi kia kuna watuka. Yiyalumukanga mu nitu yawonso, yinatanga ndombe yina kabu ya nitu aku yikuvana, ye yisimbanga disolo dina ka olendi dio vonda ko. Ata bantu bena ye diambu dia nkulumuka ya nsuki ka bakondwa yau kibeni ko — bayizimbisa kaka mu ntangu yina ka vena muntu ulenda yo zaya ko. Mu kuzaya nsuki, ofwete vutuka ku luyantiku — muntu wa ntete, kisika kina masolo maku mawonso mavutukilanga. Imonanga dio bonso disolo dia mfinda dia ntangu za ntama. Bantu bole va nima ya kibaka kia matiti, bena mu zonza. Wa tatu ufikanga ye ka lendi zaya ko nani i bakala ye nani i nkento. Zizi ka dilendi ko. Zizi dikavunanga. Bosi, nkento uzengelanga vo usoba kimuntu kiandi. Wendanga ku nzadi, ukimonanga mu maza, ye umonanga ndevu. Ka zena zandi ko. Ka zimonisanga yandi ko. Ka zimvambulanga ko. Ubakanga tadi diena ye mbele, ye uyantikanga katula nsuki, kimosi-kimosi. Umonanga vo nsuki yimenanga diaka malembe-malembe — luta lufioti: nsiku wau ka uzolanga lusakumunu konso lumbu ko. Ye umonanga kima kiankaka kia ngolo kuluta: bakala umtalanga mu mpila yankaka. Luswaswanu lukitukanga lukokolo. Luswaswanu lukitukanga ndinga. Tuka ntangu yina, fu kia nsuki kiyantikanga: ntete kia dimbu, bosi kia kimvuka kia bantu, bosi kia nsukulu, bosi kia mayela, bosi kia ngindu za kimpaka. Tii ntangu mambu ma nsuka ma ntangu yayi mafikanga — bantu batubanga vo nsuki yitaninanga ye yifwete sala, bantu batubanga vo yifwete vila mu kutambulwa, bantu bayivanganga bonso tadi dia kitoko mu kuzolwa. Kansi kiedi kiena kiapwa: nsuki yibutukanga, yimenanga, yisengumukanga… ye vana yisengumukanga, yifwanga. Luyantiku lwa nsuki lusialanga moyo, lwa ntu ngolo, bonso ngindu zankaka zilendi katulwa ko ata

mu luzolo lwangolo. Ye nsiku mosi wa nsuka wiena — wina ntangi kaka uzeye: kukitula nsuki ko nsuka. Luswaswanu i lukete — vokale kimosi kaka. Kansi kisobanga mambu mawonso.

Nando

NSAKI YA NTONTOLO YA MOYO — MWELO

MPILA YA KINGELEZO

Kina ozatanga ka i nkanda ko, ka i kimvuka kia masolo ko, ka i kisalu kia minkanda ko. I diambu dia kukimonisa. NTONTOLO YA MOYO. Yame. Mu mvu 61, yasoba diambu diapwa: bantu ka bazolanga mpila mosi yame ko. Bazolanga mawonso mena mono — kakondwa ndambu, kakondwa kisalu, kakondwa nkumbu. Bosi tuvanga dio. Tutula va meza kina kisialanga ntangu okatudidi mawonso makaka — ndinga, mbambukulu, mputa, ntemo ya ngindu, kiseka, ntonta, kiedi. Masolo mama kumi ka mena mu kukwikisa muntu ko. Mena mu kumonisa. Kwa mono. Kwa ngeye. Kwa bantu ka bena vava ko. Kwa bantu ka batala kibeni ko. Wau i luyantiku. Masolo makaka mena va kati kia nsaki. Kingelezo. Kizapone. Kihindi. Mpila tatu za kuzinga. Mpila tatu za kukimonisa. Mpila tatu za kutelama mu kati kia ntontolo. Tanga kiambote.

Nando

MAMBU MA NTETE

Tuena kina tuena mu kuma kia bantu tubwananga mpe. Tuna ye mfuka yawonso kwa bau, ata ntangu ka tuzolanga zayisa dio ko. Bantu ka bavutulanga matondo ko mu kintu kiau: babakanga, bavilakananga, bakuwanga. Ye kukondwa matondo kwaku kumonikanga mu mpila mafunda, nkumbu zawonso kakondwa

makelele. Ngindu yayi ya ntandu yituka mu kina ikitukanga. Imonanga yo konso lumbu: bankaka batubanga vo i dikabu, bankaka batubanga vo i ntu wa kukondwa kanga, bankaka batubanga vo i maladi. Bankaka ka batubanga kima ko, kadi ka bamonanga yo ko. Ntangu bayuvula «kisalu nki osalanga?», tufwete vutula ye kina twayindulanga ntangu twakala bana, mu mvu mia kukondwa kebuka. Ka vena muntu wanga seva ko. Nga batuvana kiseka kiasukuka — kina bavananga bana bakwikilanga diaka mu mambu malenda bwa. Bosi nsuka-nsuka mosi itelamanga ye imonanga vo izeye mpila ya kutwadisa nzimbu. Kansi ntangu zawonso kima kifioti kisialanga. Ka ngina ye nzimbu ko. Ye ifwete vingila. Ntontolo ame yiyantika ubu. Ye masolo mama kumi. Mu kuma kia bantu bazamatanga, bazamatanga diaka, evo ka bazamatala ko. Ka diambu ko. Masialanga vava. Mvu ya mvu, mau kaka nanga.

Nando

LUKUTAKANU NIMA YA NTANGU ZA KISALU

Lufwa lwakwenda nswalu kuluta yayindula. Ka vena nzila ya nsi ya ntoto ya kiezila ko. Ka vena bantu ba dikanda batinina kwa mono ko. Ka vena miziki ya ntima ko. Kunwa kaka nkatu mvovo. Kunwa nkatu mvovo kwa kitoko kibeni. Bonso kwa kimvuka kia kisalu. Yayindula vo nga ivunda ubu. Nima ya mvu makumaya ma malukutakanu ma mpamba, ma ba-telefone ma nza yawonso, ma bamfumu bazonzanga ola zole kakondwa tuba kima, ye ma bamfumu bakwikilanga vo PowerPoint i dibundu… yayindula vo mawonso mamana. Kifu kia lufwa. Nima ya miniti makumole tuka yafwa, yatambula nsangu. Ka wakala mbasi ko. Ka wakala diabulu ko. Nkento mosi wavwata kiambote kibeni wampana nkanda wa ndombe mu kisalu kia nkanda. «Mfumu Frega, bakuvingila mu Nzo ya Lukutakanu lwa Mvu ya Mvu ola 11.» «Mu kuma kia nki?»

«Ntalulu.» «Ya nki?» «Ya luzingu lwaku.» «Tulenda vanga telefone?» «Ve.» Yakota mu nzo. Meza yayinda kibeni, ya nsaki. Bantu bavwandanga konso kisika. Bawonso bafwa. Kansi moyo kibeni mu mpila yau ya kuzinga. Yazaya vana vau kimvuka kia bantu ba mbi kuluta: bamfumu ba ntama. Bafwa ntama kansi ka balendi bika vana mintuminu ko. Mosi wazonzanga ye bifwani bia nsinga. Wankaka wakubika nkubulu ya kumonisa. Wankaka wavutukilanga kaka: «Tuvutuka ku diambu dia nene.» Diambu dia nene ka diafika ko. Bosi yamona bantu ba masolo ma nza. Napoleon, ye nsisi. Julius Caesar, ye nkenda ya ntonta. Farao mosi walala tulu. Mapapa mole bawakananga ko mu diambu dina ka vena muntu wayibuka dio ko. Nsadisi mosi wa mayela wa McKinsey, wafwa mu mvu 2087, wasadilanga diaka mvovo mia Kingelezo kakondwa ntendula: «Alignment.» «Performance.» «Scalability.» Ata wafwa, ka walendakana ko. Banvwandisa. Nunu mosi wazibula nkanda. «Mfumu Frega.» «Ina vava.» «Tutadidi luzingu lwaku.» «Ntima ame wena ye beno mu kiadi.» Ka vena muntu waseva ko. Bafwa. Ka bena ye kiseka ko. Bayantika: «Ekuma nki wasonika mambu mayingi bonso?» «Ekuma nki ve?» «Ekuma nki wavanga mafunda ma minkanda ya ofele?» «Mu mona nani usoba.» «Ekuma nki ka wateka ko bonso bantu bawonso?» «Kadi bantu bawonso bamonikanga ye kiadi.» Nkatu mvovo. Basonika nsangu. Bosi kiuvu kia kiedi kiafika. «Wena ye wonga wa lufwa?» «Ve.» «Ekuma nki?» «Kadi beno lutungwanga mbi kuluta bantu ba moyo.» Ntangu ya ntete, muntu mosi waseva. Prezida wakanga nkanda. «Tuzengele.» «Zulu?» «Ve.» «Kifulu kia mpasi?» «Ve.» «Bosi nki?» Wantala kibeni. «Tukutula mu ndambu ya mpasi kuluta.» «Nkia ndambu?» Wampana kinkanda kia kisalu. Yatanga kio malembe-malembe:

Mbwanana ye Bamvwama ba Miliare ba Mpa

Yasoba vana vau vo lufwa lwakala kaka nzangumuka ya kisalu yavangwa mbi. Ye diambu dia mbi kuluta: muntu wa ntete wazola mbwana yame wavwandanga kala va nganda ya mwelo. Elon Musk. Wasevanga. Mono, ve.

Nando

NTANGU: NKANDA

Nkanda nki wa ntama wazayakana ozeye vo bautumisa kuluta?

Ka yakala kibeni ntangi wa minkanda ko. Fu kia mayela kiaziza kia kibeni, mu luzingu lwame, ye yasolanga mambu matukanga mu kio lumbu ka lumbu. Minkanda miame mia ntete miakala minkanda mia bifwani — TEX WILLER, nsamu ame wa nene — bosi DIABOLIK mu ntangu zankaka, ye nsuka-nsuka JACULA, nkanda wa bifwani bia nsoni. Masolo mantuta ye mamvanga kiese kuluta mau mayamona mu kukondwa kuvingila, bonso nkadulu yavanga nsaki: tuvana kima kiaki kwa Frega, yandi ukela mbote. Nkotolo ame mu enternete yayantikila mu luzolo, ka mu mfunu ko, ye ibambukila vo vana vau yakituka mfunu wa kutanga — kansi ka minkanda ko. Ka yakala muntu wa ngindu zakete ko. Ka yasosanga nsangu za nene ko, za makelele ko, za kusivika ko. Mambu makete mamonikanga bonso ka mena ye mfunu ko — i mau mavisanga kiedi kia kiedi mu ntangu zayingi. Biblia, dikabu yatambula ntete ya longo lwame, i yazibula meso mame ye yasungika mpila yame ya kumona, yina yatuka ku kumona kua mbanza tii ku kumona kua ntandu — bonso ikwikilanga ubu. Ye nima ya sikola ya mambu ma nsweki yina bantula mu mvu 33, ye mambu mawonso mena nkubulu mu kati kia ntendulu ya bitezo,

ye mayela ma nimero bonso mbuma, ka bonso nsina ko. I kaka diau diambikisa ngindu za nzila zole — za kumi mu kuma kia bantu ye za zole-zole mu kuma kia algoritme ye ba-AI — mpila mosi kaka ya kuyuvula biuvu bia mfunu ye kutambula mvutu zifwana, zilunga, ka zakitulwa ko. Kutanga ka i kisalu kimonikanga kaka mu kati kia disolo ko. Kisika kia kiedi i kutanga bima, mambu mabwanga, ye kusoba kakondwa kuyindula mpamba. Wau i nkanda ame wa mbote kuluta.

Nando

GILLETTE ITALIA

(Diambu Dikete Dina Bantu Bayingi Ka Bazeye Ko)

Gillette wakota mu Italia mu mvu mia 1950. Bantu bafioti kibeni babambukilanga nani wasadisa tunga nsinga ya nima ya kiedi ya Italia yandi. Bamfumu bole ba mfunu kuluta mu disolo diandi batukanga bawonso ku Puglia. Raffaele Di Tullio. Wayantikila mu nteka. Bosi wakituka nkengi. Mfumu wa zunga. Nsadisi wa Mfumu wa Nteka wa Italia. Nsuka-nsuka, mfumu wa nene ku Belgique. Ye Piero Chiummo mpe wakala. Wakotila mu marketing ye piblisite. Nsuka-nsuka wakituka mfumu wa nene wa Gillette Italia ye wasiala muntu wa mfunu tuka mu mvu mia 1970 tii mu mvu mia 2000. Babakala bole ba Sudi ya Italia. Mu kati kia kimvuka kia Amerika. Ntama ntete malongi ma kunikisa ntima makituka kisalu kia mumbongo. Ka batunga marke za kimuntu ko. Batunga mbuma. Ye mu kuma kia bantu bonso mono bakota bosi tuka ku nsi… bakala kimbangi vo nlongoko ulenda kwenda ntama kuluta dikanda. Mu mvu miami ka wakotanga mu Gillette mu kuma kia dipolome ko, kia dikanda ko, evo kia mbote za kinkento ko. Wakotanga mu kuma kia diambu dimosi kaka: mayela ma kisalu. Bosi, kukiyekola, nlongoko, ngindu, kiedi kia mambu, ye luzitu lwa

nsiku. Mambu makaka mawonso walongukanga mo mu nzila. Yayantika ye mvu nana kaka mia sikola — ndilu ya nsiku. Kina yakala nakio i ntangu yambote, ngindu za ntima, ye kukulumuka mu yantika ku nsi. Konso nkokila, otumanga marapore maku. Konso nsuka-nsuka, otumanga nimero kwa mfumu wa zunga. Ye ku nsuka ya mposo wakangamanga nkufi, wakangikanga mawonso, ye wakebanga vo bulukutu bwasisiwa ntete ya nsuka-nsuka ya Kimosi. Mbongo za kusadila, mbongo zatambulwa, nteka, nsangu za zandu, ntalulu ya zunga, mavangu ma bandwani — bonso PM ya Gillette mu kuma kia nzila. Ye bosi ndambu ya kisalu yafikanga. Kukanga komande ka kwafwananga ko. Wasonikanga diaka ye nkoko zaku nkanda wa konso nsumbi: lumbu, ntalu, kima ye kima. Ka vena ordinatere ko. Ka vena nzila za nkufi ko. Ngeye kaka, stilo, ye kiedi. Konso lumbu osukanga mu telefone ye Ferruccio Luraschi — ntalulu ya mfuka. Wakangamanga makomande ata kana nsumbi wakondwa santime mosi kaka. Kimvuka kia nteka kiamenganga dio, kansi ku nsuka ya ngonda bawonso bamonanga nzila. Wakwangulanga ku nsi ya mbungu mu kukanga ngonda, ngonda tatu, ye ngonda tatu za nza yawonso. Bantu bayindulanga vo dipolome wakalanga diau ye mfunu. Kina wakalanga kibeni ye mfunu i mbuma za bakala za kiselo — mu kuvioka mpasi zina ata mbele ka zalendanga zio zenga ko. Mpila yina mambu makalanga. Nkufi ya malongi ma mvu miyingi. Ye lukumu lwansindika kuluta: yabaka dipolome ya kontabilite mono kibeni. Ku iniversite, yakwendanga — kansi ka mu longuka ko. Yakwendanga kuna mu kokela bakento. Kikuma kia kiedi kina ikalanga.

Nando

MUNTU KA OVINGILANGA KO

Mu 21 Febuari 1993, yazayisa mama ye tata ba nkento wa ntangu zizidi vo nswalu ikwela mwana wau wa nkento — mpangi ya nkento ya Michele, nkento ame wa ubu ye wa nsiku kaka mosi. Ola fioti ntete, yasisa «bulukutu bwame bwa luzolo»: bana bame bole ba mpasa ba babakala. Waseva ye wantuba vo i ilauka. Michele ka wasoba vana vau ko mambu mabwanga. Elisabetta wakala ye mvu makumatatu. Bawonso bayindulanga vo nswalu kibeni. Nzengolo ya mpila yina yafwanga ye ngindu, ye kani, ye lukutakanu lwa dikanda. Bamonikanga bonso mosi wa madikanda mama malunga ma Barilla-Mulino-Bianco — kansi kinzungidila kiazungamanga mu kuma kiame, ye ka yalomba nswa ko. Nsuka-nsuka yalanda, mu ola makumole ye iya, wasimba kala nsivika yawonso. Waziza kwa mono ye zizi diangolo, ye makasi, ye wantuba: «Ngeye uzizanga vava, ubalulanga dikanda diame, utuzayisanga diambu diabwa, ka nsangu ko, ka nzayisu ko — ye bosi uvutukanga, bonso usumbanga mbolo ku nzo ya nkita yanene.» Mono yakala bobo. Ka wavunanga ko. Yakala ye mvu makumole ye nana. Yamsevila ye yamtuba: «Imona vo walonguka mayela ma ngindu za muntu. Ozeye tala mambu kiambote. Kansi ukondolo ndambu ya nsina ya maladi ma ntu — yina ka olendi longuka ko. Olenda kaka yo zinga.» Bosi yavutuka. Mu ngonda zole, mono mosi, yakubika nkinsi ya longo yawonso. Mu 23 Apidili ya mvu wina wau, yakwela. Ye mu 17 Oktoba, bana bame babutuka babakala bole ba mpasa. Muntu ka ovingilanga ko.

Nando

KISALU: KIAME

Ubu isonikanga mawonso yazolanga kukuzayisa meso ma meso. Kusonika diaka mambu mabwa i nzila mosi kaka ya minkanda

yisidi. Ka kima kiankaka ko. Yakala Mayi 1985 ntangu yatambula kisalu wambonga. Kansi, ka wakala mfumu ame wa kisalu ko. Wakala kaka tata ame. Yayantika ku nsi kuluta, ye ka yamona mpasi ko. Yaseva. Ye kakondwa lumata meno, yalandanga kwenda va ntwala. Nkaka wazayisa kala mambu kiambote. Nima ya mvu makumaya mu mabulu ma ntoto, lumbu kimosi watuba: «Kukula ka kutezwanga ko mu santimetele evo mu nzimbu. Kaka mu mambu mavangwa.» Ye yandi wamanisa kaka kalasi ya tatu. Konso lukutakanu lwatuvananga nzila ya kumonana lwavanganga kina ubu itubanga vo i bikinsinsu biaku: bia kisalu, bia mayela, bia ngindu — ye kaka ku nsuka kibeni, bia ntima. Ka twakala ye bambeni mu DNA yeto ko. Kaka bantu ka twazolanga kubazibudila mwelo ko. Mama ame ka wavilakananga ko nzila mosi ya kumbunda. Watubanga vo bampana kisalu kia luzingu lwawonso ye vo ifwete vutula matondo kwa tata ame mvu ya mvu. Kana ve, nani uzeye nki yavanga. Nani uzeye nki lwakituka luzingu lwame. Bosi, yazengela vo nsuka ya luzingu lwame lwa kisalu yifwete soba. Ye mu Desembele 2003, yabika nzimbu, lukumu, ngolo, ye kisika kia kimfumu — kaka mu kumonisa yandi nani yakala. Kansi ka wasoba ko. Yavanga mvu makumole ye tatu mu kumona kisika kiame kia kiedi. Ubu ka vena mosi wa beno vava va lweka kiame diaka ko. Kansi ina diaka va finama ye beno bole. Ye lumbu kimosi, ikufikilani. Ye ntangu tata ame wazayanga ntangu zawonso kibeni nani yakala — ngolo zame nki zakala, ye nki ka zakala ko — mama ame, mu zonza yandi, watubanga: «Nanga bansobele mu mbutukulu. Kadi bakala diadi dikituka muntu ka vena muntu wamvingila ko. Ye mu mpila mosi… batubanga vo yandi i, mwana ame.»

Nando

LUZINGU LWALUNGA

Kana ifwete tendula luzingu lwame lwalunga, nga itubidi vo ka luena ko. Evo: luena kaka mu ngindu za bantu bakwikilanga diaka vo luzingu i kima olenda kubika ntete, vana va kima kina oviokilanga kaka. Lumbu kiaki munganga wa ntu wa WordPress utuvananga kiuvu kia konso lumbu — kina bayuvulanga bana, ntangu bayindulanga diaka vo ntangu zizidi i dikabu bibuti biau bakanga kala. I bantu ba nene batulanga bandozi biau ka bimana ko, nkulumuka zau za nkatu mvovo, ngindu zau za mpamba bavutula, va ntandu a bana biau, ye vuvu vo muntu wankaka uvanga mbote kuluta kuna bau ka bameka ko. Luzingu ka i diambu dia ngolo ko. Ka i kima kia kubaka ko, ka i kima kia muntu ko, ka i kimvwama kia kimuntu ko. Ye vana vau bantu babwanga: bakwikilanga vo balenda baka kina ka kiakubikwa ko mu kubakwa. Luzingu i kaka dikabu dia nkete ye mambu mole ma kiedi: lumbu obutukidi — lusonikwa mu minkanda miaku — ye lumbu ozafwa — lusonikwa mu minkanda ka ozamona ko. Mambu mawonso mena va kati i kina tuena, kina twazolanga kala, kina kitusobanga, ye kina kikitukanga nsuka-nsuka. Mu kuzaya evo kakondwa kuzaya, ka diambu ko. «Luzingu lwalunga» i nsaki ya mfinda ya nsaki, luvunu lwa nganga ya mayela. Ndozi yifwanga ntangu oyitadidi va finama kibeni.

Nando

LUZINGU LWA MFUMU

Kutelama ola 06:00. Miniti makumatatu ma kutina, kuyobila, zulunalu, madia ma nsuka-nsuka. Ola 08:30 wena kala ku biro. Kufika ntete ya bantu bawonso ye kuvutuka nima ya bantu bawonso — mambu mole kimvuka kiawonso kitanganga kakondwa ntendula. Ola 10:30 kafe. Ola 13:30 madia fioti ma nswalu. Ola

18:30 ubasikanga mu mambu mandi ma kimuntu evo mu lukutakanu lwa kisalu lwa nkokila. Ola 20:00 uvutukanga nsuka-nsuka ku nzo, kuna madia ma nkokila mamvingilanga. Ola 21:30 uvwandanga va meza andi — ordinatere ya maboko ku lumoso, ordinatere ya meza ku lubakala — usobanganga nsangu, utalanga diaka nimero, utunganga makani, ukamunanga ngindu za mpa mu ntu walemba. Mbongo za nungunu i dibundu. Mambu makaka mawonso i bima bia lweka. Ulalanga ola mosi ya fuku. Ntangu zawonso muntu mosi wena ukiedisanga mbeto andi, ye ubikanga ndambu ya masini ya nitu andi yisala. Ola 03:00 ulalanga tulu nsuka-nsuka. Ola 06:00 utelamanga diaka. Ola tatu za tulu — bonso kibeni mpila zina za Esti zilakanga ngolo za diaka ye vundu kifioti. Luvunu lukwikilanga, kadi lusadisanga masini yisala. Sabala ye Lumingu i lumbu za nlongo. Kiese, nsaki, dikanda. Mu lumbu ziazi ka zolanga vo bamviakesa ko — mingi-mingi bakundi ba kisalu evo muntu wawonso wa kimvuka. Kimfumu kikangikanga mielo miandi. Mfumu ubakanga mbongo zambote, ingeta. Kansi unatanga zitu kia mambu ma mfunu mana, kana mavangwa mbi, malenda vanga mbi ina ka yilendi vutulwa ko ye nsinga yayinda ya mpasi. Bantu bavilakananga dio. Mu ntangu zayingi, kisalu kiaki ka i dimbu va nlele ko. I nzayisu ya nkatu mvovo ya bansadi ye ya bamfumu ba kimvuka — ntangu bakondwa kumona ngeye bonso nsinga ya mbu, bayantika kumona ngeye bonso kimvwama. Ye nzayisu yina, ntangu yifikanga, i mfutu kaka wa kiedi kabakanga.

Nando

BAMFUMU BA KIEDI

... Ba Lukeleka

Twakala bakundi ba kisalu, tata ame ye mono. Twasalanga kwa kimvuka kimosi kia nza yawonso kia Amerika. Banteki. Bakeleki ba ngindu. Nsiku wa ntete wakala ntangu zawonso wau wina: kiedi ye lukwikilu kwa bantu bawonso. Wa zole: soba mfunu wa kiedi wa nsumbi ntete yandi kibeni kasoba wo. Kuteka ka kwakala kusindika bima bia nteka ko. Kwakala kusadisa muntu mu kuvengomoka mpasi. Nteka ziyingi ka zatubanga nzimbu ziyingi ko. Zatubanga kiese kiyingi kwa nsumbi — mfumu kaka wa kiedi wa zandu. Beto bole twakala kala mu bisika bia ntwadisi mu nsi yamvimba. Mu mvu miaswaswana beto bole twafika kisika kia ntete mu Italia mu mbote ye mu bwingi. Ka twakala nimero mosi ya nsiku ko. Kansi ntima ame ubulanga ntangu zawonso mu nkumbu mosi: Amerika. Ye bantu ba Amerika i bavanga diambu. Bamfumu ba nene baziza mu kumona ye meso mau mpila bantu ba Frega bavanganga. Mu mvu mia ’90 Mfumu Wakefield, CEO wa Europa, waziza kumona tata ame. Mu luyantiku lwa mvu mia 2000 Mfumu Alan Both, nsadisi wa prezida wa nza yawonso, waziza kumona mono, ye basadisi ba mayela ye bamfumu ba nteka va nima andi. Luzingu nki twakala nalo. Ahahahah. Bosi tata ame wazengela vo mvu makumaya mifwana. Mu mvu 1996 wabaka mvundulu ya kisalu. Mono yavingila tii mu mvu 2003. Yakala ye mvu makumatatu ye nana, ye mvu kumi ye nana mu kimvuka. Yalemba. Nzimbu ka zakala ntete ko. Kaka mambu mamvananga kiese. Ekuma nki isamunanga disolo diadi? Kadi ubu, nima ya kituka nsoneki, minsangu miame mitangwanga mu nsi ziyingi. Nsuka-nsuka nsiku ukidi wau wina. Nsuka-nsuka, nsiku ka wasoba ko. Ofwete kaka zaya mpila ya kuteka disolo.

Nando

BAKALA DIA NTU

(Vincenzo Frega)

Tata ame ukotanga mu nzo ya nkita ya fumu ya fioti ku Seminara, vata dimosi dia zunga kia Reggio Calabria. Ka vava kena ko. Wena mu zunga yayi mu kisalu, nteki wa Gillette. Mu kati, ubwananga ye nkundi wa kivata kiau, nsadi wa banki. Umuyuvulanga: «Nki ovanganga vava?» Bakala, ye ntima wa tiya, uvutulanga: «Iteteanga mbongo mu bampunda.» Tata ame umtalanga. «Ye kuna kwena kisika kia ntinunu ya bampunda? Izinganga vava mvu kumi ye ka yamona kio ko.» Nkundi useva kiseka kia nzelo, uzola monika bonso muntu wa mayela. Ubasisanga papela ya TOTIP ya ntetelo ye umonisanga yo. Tata ame utalanga sekonde mosi, kakondwa soba, bosi useva ye ngolo. Wena mu zonza ye bakala diteteanga mu bampunda… kakondwa bampunda. Uyindulanga kala mpila ya kusamuna dio kwa mama ame, ozeye nkundi wau kiambote — wamzolanga mu kinsweki mu mvu miyingi. Usevanga mu ntima. Usevanga mpe kadi ka zeye ko nki zabwa. Ulandanga sala ye basumbi ba nzo ya nkita, ye nima andi ku mwelo. Nsumbi ulandanga vanga bidimbu ye ntu kwa mwelo: ingeta/ve, ingeta/ve. Tata ame ka sobanga ko. Kwa yandi, i bidimbu kaka bia vata kiakete. Umanisanga, usisanga kiambote, ye ubasikanga mu luvuvamu. Ntangu kaka kabasikidi, bamkanganga. Bamsimba. Bamkanga mu nsiku. Ba-carabinieri bena ye kiese kingi: nima ya mvu kumi ye tanu, bakwikilanga vo bamsimba nsuka-nsuka. Ye yandi useva. Useva bonso nlauki. Uyindulanga vo i nsaki. Ku nzo ya polisi, balombanga minkanda miandi, kisalu kiandi. Uvutulanga ye kiseka diaka. Bosi kiuvu: «Ka ozeye ko ekuma nki wena vava?» «Ve.» «Ufwanana kibeni ye bakala tuvavanga mu mvu miyingi: “Bakala dia Mitalayeze wa Seminara.” Ntete tulanda, tuvingilanga kinsinsu kia kimvuka kiaku ku Milano.» Tata ame

uvundanga sekonde mosi. «Ye ekuma nki lumbokilanga vo Bakala dia Mitalayeze?» «Kadi mu nzikulu za mafia ukangamanga nkinsi, ukokanga sanduku ya mvumbi tii mu nzila, uyizibulanga, ye umanisanga chargeur mosi ya masasi mu mvumbi.» Nkatu mvovo. Tata ame ubatalanga. Bosi utubanga: «Ah… bosi mono i bakala dia ntu.» Bambikanga. Bamvananga nzila ya kumnata mu vuatula. «Ve, matondo. Ikwenda ye malu. Ina ye vuatula ame.» Ka balomba ntulumukina ko. Ka batendula ko. Uvutukanga ku nzo ye kiseka. Utelamanga va mwelo. Uyindulanga kina katuba kwa mama ame. Bosi uzengelanga vo kima ko. Ka mu wonga vo ka kamkwikila ko. Kansi mu kukulumuka. Mu luzitu lwa kifwani kiandi kibeni. Mu kuvengomoka vo bamfwanikisa ye muntu ka kena yandi ko. Kala bakala dina ka vena muntu umvingilanga ko.

Nando

BONSO TWAKALA

Luyantiku luntutanga ntangu zawonso. Ka yina yasonikwa mu minkanda ko — yina i mpila kaka ya muntu mosi, kifwani, ka kiedi kia mvimba ko. Ntubidi luyantiku lwa kiedi, yina ka vena muntu walenda yo sonika ko. Iyindulanga dio bonso bobo. Nkento — kintu kia ntete kia kiedi kina mawonso mayantikilanga — wendanga mu mfinda ye usosanga mbulu. Ka kima kiasoba ko: ata ubu usosanga nzo, kisika kia kutunga dikanda, kia kuvana kinsinsu, kia kukanga luzingu. Kibeni i kintu kia ntandu. Wabaka mawonso mu nza ya bambisi: mayela, ngindu, nsisi, ngindu za ntima — mawonso makangamene mu ntemo ya ngindu ka yilendakana ko, nsunga-nsunga yifinamanga ye kia Nzambi. Yandi wau. Nkento eto. Nkingu zandi zivutukilanga mu nza ya bango: ka zena ngolo ko, ka zena nswalu ko, ntangu zawonso bonso velours. Meso mandi mamonisanga kimuntu kiandi. Ngindu zandi zisimbanga biuvu kakondwa nsuka — mfunu makumatanu ye

sambanu ma kimuntu, ka vena mosi wa ntete ko, bonso mu kutuba vo kima kia mvimba kifwete yuvulwa ntangu zawonso. Bosi wabuta. Ka mu kuma kia nsuni ko, kansi mu kuma kia nlandulu. Ye wavanga dio ye ngulu-ngulu ya nene — ntangu zawonso ubakanga wa mbote kuluta wena. Yandi, mu ntangu yina, wasiala kibeni vana vakala. Kudia, kuvunda, kubasisa kinsweki kiandi. Mfunu mole, ka miasoba ko mu milio mia mvu. Ka kima kiakula ko. Wau ka i mayela ma bantu ba ntama ko — ka ina ye nkumbu za kimfumu ko, ka yalonguka ku iniversite ko, ka ina ye mpila ko. I kaka ngindu za bakala dimosi diatelama nsuka-nsuka yayi, diawa Barbra Streisand, ye diayindula diambu dimosi diapwa: The Way We Were.

Nando

«Mfunu usungikanga ngindu; nkondo yivanganga ntalu — wau i nsiku wa ntama kuluta tulemvukilanga diaka.»

NZO YA NKANGU

Nzo ya Nkangu — kisika kina bantu bawonso ba nza bamonanga wonga, kisika kina ka vena muntu uzolanga kota ko, kansi kina bawonso baviokilanga nsuka-nsuka. Mu mpila zandi za ntama kuluta, bayisonikanga bonso kimfumu kia nkondo: kia kingolo, kia kwenda, kia kuvanga. Bosi yisoba mu mvu nkama ye yikituka bima biankaka. Mvovo kibeni ukunatanga vana vau ku kisika kimonikanga kuluta, kia kiedi kuluta: kia nzo ya nsiku. Kansi wau i kaka mpila ya kimvuka kia bantu, ntula ya ntangu mosi ina ka yisobanga kaka luzingu lwaku ko, kansi yilenda soba mpe kisika kiaku mu kati kia bantu. Mbambukulu mosi ya sikola yizizanga mu ngindu: Silvio Pellico, 1789–1854, una, ntangu kakala mu nzo ya nkangu, wasonika Le Mie Prigioni — nkanda ubu basadilanga babakala bena mu nkangu ya ntima. Ingeta, ka i nkanda wa nsiku

ko, kansi i mpila mosi mu kati kia nsinga ya kimuntu, kadi tulenda kangwa mu kati kia beto kibeni. Kansi kana diau dibwidi, ofwete sosa munganga wa ntu ye mafuta-mafuta, kadi kubelusa ngindu mu kati kia ngindu kusialanga ndilu mosi kaka ya kiedi ya minkanda miawonso mia minganga. Nkangu ya ngindu i nzo ya nkangu ka vena munganga ulenda yo zibula yawonso ko. Ibambukilanga ntangu nkento mosi wa Romania, nkumbu andi Rodica, wankangila mu nzo andi fuku dimosi. Nima ya kunwa butelia iya za vinu, waseva bonso nlauki, ye yakala ye avio ya kubaka nswalu nima, mu kuvutuka ku Italia. Yafweta kanga nkanga ye kutula va meza Kuwakana kwa Calabria — mbangudulu yame kibeni, kiedi — kina kitubanga vo, mu nsi ya bunzenza, ofwete vana ntangu zawonso nzila kwa nzenza. Diau diafwana mu mielo kuzibuka ye mono kubasika. Nzo ya nkangu ya ntima, ya luzolo, ya nsisi ka yina ye nsinga za kiselo ko. Yina kaka ye mbambukulu — zina ka ovilakananga ko.

Nando

KA YAKUBAMA KO MU KUNUNGA

Ferdinando wavanga mvu miyingi mu kuyindula nungunu. Nlongoko, kisalu, ngolo — nkanda wa nlongoko wawonso. Kansi ntangu nungunu yafika nsuka-nsuka, ka yakokota ko. Yatoma mwelo ye malu, yakota, ye yayuvula: «Bosi? Wakubama?» Ka wakubama ko. Diabwa nswalu. Kisalu kina katunga ye ntu ngolo kiatambula lukumu mu ntangu mosi. Ba-telefone ma minsangu, malukutakanu, kisalu ye bankaka — bawonso bazolanga ndambu yandi. Ntete, wamona kiese kingi. Bosi wasoba vo nungunu yizizanga ye nkanda wa nlongoko ka katambula ko. Mavuvu mamena. Mpe mazoba. Konso nzengolo yamonikanga bonso bombe ya kusukula. Konso kifu kiamonikanga bonso nsangu ya lufwa. Mu ntangu yina, ntangu zandi za kisalu zatumuka:

malukutakanu, ndilu za ntangu, biuvu bia minsangu. Luzolo landi — kima kiayantikisa mawonso — lwayantika fwa mu nsi ya zitu kia «mambu ma mfunu». Bosi, wavanga kima kimosi kaka kia ngindu: watina. Ka mvu ya mvu ko — ntangu kaka ifwana mu kuvumuna. Mu nkatu mvovo, wakiyuvula kiuvu kina ka vena muntu uyuvulanga ntangu mambu mena kiambote ko: «Nki ivanganga kibeni?» Ye mvutu yakala yapwa: wafwanikisa nungunu ye makelele. Wavutuka ye mpila yankaka. Walonguka kutuba ve. Walonguka kuvana kisalu kwa bankaka. Walonguka vo kukala konso kisika i kukondwa kala kisika ko. Ye malembe-malembe, luzolo lwavutuka — ka bonso tiya kia nsaki ko, kansi bonso tiya kifioti ka kifwanga ko. Mu kutala ku nima, wasoba kiedi: ka vena muntu wakubama kibeni mu kununga ko. Nungunu yifwanana ye nzenza wa fikanga ntete ya ntangu, udianga mingi, ye ufingulanga bima bia nzo. Kansi kana uvioka ntangu ya ntete, ulongukanga mpila ya kumtambula. Ye diau — ka mabulu ma maboko ko — i nungunu ya kiedi.

Nando

GRAMME NKAMA TANU

Yakala Yuni 1996. Lukutakanu lwa nteka lwa nza yawonso lwakubikwa ku kisika kia mfumu ya kimvuka ku Boston mu kuma kia nkotolo mu nza yawonso ya kima kia nteka kia mpa. Ndambu ya Italia yazengela kabula kimvuka kia nteka mu maavio mole maswaswana — mosi wabasikila ku Loma, wankaka ku Milano. Kisika kimosi: ntete New York, bosi Boston. Kikuma kiakala kiapwa. Kana diambu dia mbi dibwa, ka bazolanga vo kimvuka kiawonso kia nteka kia Italia kiakala mu avio mosi ko. Mayela ma kimvuka. Ma lufwa, kansi ma mayela. Twafika kiambote nkokila yina. Nsuka-nsuka yalanda, yakimona ye bamfumu sambanu ba nene ba Italia va lweka kiame. Ka vena mosi wa bau wazayanga

Kingelezo ko. Bakala ye nzala. Ye, mu mpila mosi, yakituka muntu wa kubavana madia. Banyuvula kuna tufwete kwenda. Kiapwa. «Boston Harbor,» yatuba. «Tudia pasta ye homard.» Bantala bonso ivanganga mambu ma luvunu. Ata nsadi wa taxi wavanga kiese. Wampana nimero andi ya telefone ye wanyuvula kuna izinganga ku Boston. Bosi wantendudila vo, kana ilanda sadila taxi andi, ukumvana ndambu ya mbongo. Diau diakala dilongi diame dia ntete dia kiedi ku Amerika. Konso kima kiakala ye sisteme. Ata nzietolo. Twafika ku nzo ya madia. Bamfumu bau bakala bampangi ba Sicilia batuka ku Insi za Amerika mvu makumaya ntete. Batutambula bonso dikanda. Bawonso balomba linguine ye homard. Mono yalomba kima kiaswaswana fioti. Gramme nkama tanu za linguine. Ye ba-homard bole. Malonga mafika. Bawonso bamonikanga ye kiese. Yatala diame ye vana vau yabokila mfumu wa nzo ya madia. «Wau ka i gramme nkama tanu ko.» Wantala mu nkatu mvovo kibeni. Yatelama. Yabasika mu nzo ya madia. Yakwenda ku nzo ya nkita yafinama. Yasumba pasta. Yavutuka. Yamvana yo. «Losa mawonso.» «Yantika diaka.» «Vanga gramme nkama tanu.» Bakundi bame ba kisalu bayantika seva. Mosi wa bau watuba: «Kunwana ye bakala dia Calabria ka i diambu dia mayela ko mu mumbongo.» Nsuka-nsuka, dilonga diafwana diafika. Twadia. Bawonso bakala ye kiese. Bakundi bame ba kisalu bafuta madia mame. Bampangi bole ba Sicilia bantala ye banyuvula: «Ubu wena ye kiese?» Yatuba ve. Bamonikanga ka basoba ko. «Ubu tuena ku Amerika,» yatuba. «Ye vava, mvovo aku wena ye mfunu.» Yabasisa dolar lukama ye yasisa yo va meza bonso matondo. Bakaka kuyibaka. Yakakidila. «Nzengolo ame.» «Nanga ka tumonana diaka ko.» «Kansi isisa yo vava kadi kifu kieno kiansumbisa gramme 120 za pasta.» Bantala kibeni. Bosi baseva. Ye mono mpe. Kadi ntangu zankaka nsiku za ntima i za ntu. Ye ntangu zankaka zifikanga zivwete bonso pasta.

NSWALU YINUNGANGA

Nungunu ka i ya wa ngolo kuluta ko. I ya wa nswalu kuluta — bantu bayindulanga, bendanga ye bakitukanga ntete muntu wankaka kasoba vo nsaki yisobele. Yalonguka diau ka mbala mosi kaka ko. Mvu miyingi miviokidi, yasalanga mu kisalu kimosi kina bandwani bame bakala ye mawonso: bimvuka binene kuluta, bisadilu biambote kuluta, mayela mayingi kuluta. Kina yakala nakio i nswalu. Ntangu bau batunganga makani mamvuluka, mono yatestanga kala, yasungikanga, yasobanga, ye yakwendanga. Nungunu zakete, mosi nima ya wankaka, tii ntangu nsinga ya va kati yikangamanga. Ka mbala mosi ya kubwisa ko — kansi bitumba biayingi biakubikwa kiambote. Nswalu yakitula kifu kia ngolo nungunu. Nswalu ka i kusiamuna ko. I kutanga mambu ntete ya bankaka. Kumona mwelo wazibuka. Kuvanga ntangu bankaka bawonso bena diaka mu kuyindula. Mbala yankaka, mu nkinsi mosi ya mfunu, diambu dimosi dia masini dialenda kanga mawonso. Bantu bayantika sosa nzila zayinda, za kitoko. Mono, ve. Yakitula mambu mapwa, yavanga nswalu, ye yatanina nkinsi. Ka yalunga ko — kansi yasala. Ye mu luzingu lwa kiedi, kisalu kisalanga kinunganga. Kukala nswalu ka i kukala muntu wa tiya ko. I kukubama kiambote mu kwenda kakondwa kuvingila. I ngindu za ntima zalongwa kwa mambu mazingwa. I kikesa kisimbwanga kwa ntemo ya ngindu. I kuzaya ntangu fenetela yizibukanga — ye kutumbuka. Ubu, ka iyuvulanga ko vo mpasi i ya nene nkia mpila. Iyuvulanga nswalu nkia mpila ilenda kwenda. Nswalu nkia mpila ilenda zaya ntete. Nswalu nkia mpila ilenda kitula mpasi nzila ya mbote? Nswalu i kikesa kia kutelama. Nswalu i kani. Nswalu i luswaswanu va kati kia kulota ye kuvanga. Nsuka-

nsuka, kiena kiapwa: bantu ba ngolo ka banungunanga bantu ba lembama ko. Bantu ba nswalu banungunanga bantu ba malembe.

Nando

LUMBU KIAME KU NZO YA NKITA YANENE

Nsuka-nsuka ya Sabala, ola 9. Yakota mu nzo ya nkita yanene ye kani kiapwa: miliki, mbolo, fromaze. Nima ya miniti kumi yakala mu nzila ya ba-céréale. Bosi mu nzila ya bisosi bia nsi za nzenza. Bosi va ntwala kia kibaka kia nsweki kia bisaku-saku bia madia ka yamona ntete ko. Vana vau mafuta mazengela kota mu diambu. Yabwana ye bakundi bole ba Zapon bazolanga malongi — ka mu kuma kia kina basumba ko, kansi mu kuma kia kuna badia. Nima ya miniti makumatatu twadianga madia ma midi. Ku nkokila twazietanga mu mbanza bonso bakundi ba ntama. Ku nkokila, yavutuka ku nzo ya nkita yanene. Kakondwa kikuma kia kiedi. Kaka ntima wautubanga vo kima kimosi kikondolo. Yakimona ntalanga nsinga ya biskwi ka yina ye nsuka ko. Ka yazaya ko mpila yafikila vana. Kalo kiafuluka ye bima ka biakala ko mu nza ame ya nsuka-nsuka, kansi ubu biamonikanga bonso bia mfunu. Ku kisika kia kufutila, nkento wa nkesi wantala, waseva, ye wanyuvula: «Wasosanga kima kimosi kibeni?» Yamsevila mpe. «Ka izeye ko ata mpila yafikila ye bima biabi biawonso.» Ye vana vau yasoba: Nzo ya nkita yanene ka i kisika osumbanga bima ko. I kisika osobanga. Mfunu mikitukanga mpeve. Mpeve zikitukanga makwikilu. Makwikilu makitukanga bisemunu. Yabasika ye bisaku tatu biafuluka ye kinsinsu kimosi kiakondwa kima. Ka yakondwa kima ko. Yafwanikisa kaka mfunu ye makelele.

Nando

KUSOBA BANTU

Mvu makumaya mu nza yawonso mikulonganga mambu mayingi. Mambu makaka olongukanga mo mu mpasi, bonso mwana utalanga mambu makete kuluta, kadi ka vena kima kia ofele ko ye konso kima kina ye ntalu. Ufikanga ye kina wena: kintu kiaku, nlongoko aku, mambu wazinga. Diau dikuvananga nswa wa kota mu diambu, wa kulitanga, wa kukitula ngeye mu mpila andi, ye — ntangu mfunu — wa kulitwadisa. Kansi ntangu zawonso i nzenza. Bantu bankaka bena kaka ye mpasi: bavwandanga bau mosi, bavumbukanga, bamonanga mambu ma mbi kaka mu kintu kiau. Bazinganga mu nza mosi kuna kaka kina kibwanga ubu kiena ye mfunu, ye ata vana, bazolanga kimbangi, kinsinsu, ye kinsinsu kia zole kia kinsinsu kia ntete. Bosi kuna kimvuka kiankaka kia mbanza ya nkaka: ngindu zakubikwa. Zina zitungwanga mu makani, mu mpila za kisalu, mu nkubulu ye mu mbongo za nungunu. Mfumu. Muntu wakangamana ye mambu ma kufika, nzengolo, ye nsinga yazayakana ya 7 P. Kana wena ye nsambu, ubwananga ye mosi wena ye malongi mafwana ma iniversite ye usadilanga bisadilu biena, ata ntangu zankaka uvilakananga vo luzingu luna ye mambu masobanga, mambu ka ovingilanga ko, ye nsivika mu ntangu zankaka. Kusoba bantu ka i mayela ma nkanda ko. I nlongoko. Bidimbu, mavangu, ntantanu ye ntangu yambote bilundanga malembe-malembe. Olongukanga kumona kina bankaka ka batalanga ko. Olongukanga kuwa kina ka kitubwa ko. Olongukanga vo konso muntu unatanga mayela mandi ma kinsweki, ye kana obakidi mo, olenda zonza yandi mu kisika kifwana. Nsi zankaka bantu bazonzanga mu nzila yalembama, zankaka bazonzanga mu kuzunguluka, ye zankaka bazonzanga kaka ntangu kuna ye mfunu. Kana wazietidi ntangu yayinda ofwanga kubakula bantu nkanu ko. Otalanga kaka. Ye nsuka-

nsuka, osobanga. Kadi mayela ma kiedi — mau kaka mena ye mfunu — mena mapwa: kuzaya mpila ya kutanga bantu.

Nando

KIFU KIA MASINI KU AUCHAN

Nsuka-nsuka yina, ka yakala ye ntima wa kisalu ko. Dibwanga kwa bantu ba mbote kuluta — kansi mono ka yakala diaka mosi wa bau ko. Yatwadisanga vuatula mu mafulu ma matiti ma nsiku ka mamenene tii ku ntandu ko, bioka bivanganga bonso bifwa ku lweka kimosi, mpuku zanene za mfinda ku lweka kiankaka. Nzietolo ya ndozi mu kuma kia bakala diena ye euro kumi mu mbongo yandi ye lumbu kumi ntete ya mbongo za mvundulu. Tuka mu ba-limousine ye bantu batwadisanga ku New York tii vava. Luzingu lwina ye kiseka. Va mwelo, ndumba ya biro kia nsangu yamonisa kuna kuena kisika kia nsukulu. Mu kuswaswana, yamtuba: «Matondo, luzolo lwame,» ye yamtumina beze. Wamvana kiseka kina kia Portugal kiafutakana ye ntantu, kimvwama kia Vasco da Gama kia ntangu za malembe ye lukeba lwa nkatu mvovo. Mu kati kia Auchan, nsunga ya madia malambwa yantuta ye ngolo. Yatala malonga mu miniti kumi ye tanu bonso nzietesi va ntwala kia kisika kia nlongo. Bosi yamona kisika kia kukisadisa ngeye mosi: madia malambwa kala, makubama mu kubakwa. Mpasi kaka mosi — metele 120 tii ku kisika kia kufutila, bosi metele 120 mu kuvutuka mu kudia mo. Mpasi ya nene ya nzietolo mu kuma kia bakala bonso mono. Yabaka kesi ya gramme 750 ya nsusu yalambwa, yavwanda, ye yamanisa yo. Nkento wakala va ntwala kiame watalanga mu nkatu mvovo, ye kiese. Ye nzala diaka, yavutuka, yabaka kesi ya zole, ye yakisilila vo ifuta bosi — kaka mu kuvana nsinga mosi ku madia mame ye ku ntima ame. Yazibula frigo ye yabaka maza ma gaze. Nkento wasiala. Wazolanga mona diandandi. Nima ya kumanisa

kesi ya zole, yakwenda sukula maboko ntete ya kwenda kwa nkento wa nkesi. Kansi nkento wa nsukulu wakatula kala bima va meza ame. Ka vena bakesi ko. Ka vena ntalu ko. Ka vena code-barre ko. Kisika kia nsiku kialunga — kwa mono. Bosi, yabaka kesi ya tatu ye maza ye yakwenda kwa nkento wa nkesi, yatendula mawonso mu Kiespanya kiame kiambote kuluta. Nima ya ngwalakasa fioti, wavonda resi ame ya ntete, watala bima biabakwa ku nima, ye wamvutudila euro 2,54. Nkufi ya nsuka: Mu euro 6,10, yabasika ye kilo 2,6 za nsusu yalambwa ye butelia mosi ya maza. Nga yabaka mingi kuluta, kansi ntima ame — wa mpasi bonso ntangu zawonso — wankanga. Banteki ba Falansa ka bavananga luzolo ko, ye lumbu kiaki yakala nzenza wau ka babokila ko.

Nando

NSUMBI WA MPASI KULUTA

«Nsumbi wa mpasi kuluta mu luzingu lwame. Ntangu yikulumukanga: izavuluka evo izabwa?» Ntangu fuku difikanga, iyindulanga mambu yafwete vanga mu lumbu, ye ikitubanga: mbazi i lumbu kialunga mu kumanisa mawonso. Kiedi — kana mfumu uzolele kumvana ntangu fioti diaka. Kadi ye yandi, ka vena nkanga ko. Ntangu ukubokilanga, ka kuzayisanga ntete ko. Ukubakanga kaka. Yandi i nsumbi wa mpasi. Ve — wa kukondwa nzila. Yandi kaka. Ye ubu, nima ya mvu makumasambanu ye kuluta mu nteka, izola kukusamunina mu kuma kiandi: nsumbi ame wa mpasi kuluta. Bantu bankaka nga batuba: «Vingila fioti. Wena ye mvu makumasambanu ye mosi. Mpila nki olenda zonza mu kuma kia mvu makumasambanu mu nteka?» Mvutu ame nga yifika ye kiseka. Ntangu tubutukidi, kima kia ntete kia kiedi tutekanga… i beto kibeni. Mavangu meto i nsabi yizibulanga mielo — ye ntangu zankaka yikangamanga mio. Mambu makaka

mawonso masialanga mu kati kia mavangu meto. Ye fuku dina diviokidi, ntangu mfundisi wa nkangu wanyuvula kisalu nki isalanga, yavutula: «MUYIBI.» Wantala kibeni mu meso — ye kiozi, ye ngolo, kakondwa kanga meso. Bosi yayika mambu makaka. «…wa mintima.» Hahaha. Mbote za nkokila. Ye nteka zambote.

Nando

NTWADISANU

Yayantika mu mvu 2022, bonso bantu bawonso, yayindulanga vo iteka minkanda ye ikota mu 1% ya basoneki ba bamvwama. Bosi, ntangu mvu miviokanga, yasoba vo nsuka yasonikwa kala kwa bankaka. Yame yafwete kala yaswaswana. Ka yilenda zayakana ntete ko. Mu mvu 2025 mambu ma ntete makala va meza: site tatu, e-book makumasambanu ye zole, ndinga 220, mabasisu 2300, minsangu 106. Diau diakala kaka madia ma luyantiku. Dilonga dia ntete diakala diaka OFELE. Dia zole diakala MOKANU YA MINSANGU. Ye madia ma lweka makala KAKONDWA NZIMBU. Ndambu yambote ka yayantika ko. Mu kuma kia mokanu za minsangu, bantu ba kuzola zaya bakikatula kala. Ka yavingilanga muntu kibeni ko. Bakala kaka ye kiseka kiandi. Kansi ngindu yantutanga vo wenda kala nkento wa Amerika — wa mayela mayingi kibeni — kakondwa zaya nani yandi, kakondwa ngindu za mfinda. Nanga ndozi. Mosi wa bandozi bina, kana ka wena nabio ko, ka wena ye ntangu zizidi ko. Ye bosi telefone yabula. Nimero yayantika ye +1. Ka vena nzila ya kutina ko. Yatukanga ku nzo ame — Amerika ame. «Mbote za nsuka-nsuka, mono i Margareth, ibokilanga tuka ku New York. Lemvukila Kiitalia kiame, mono i mfumu wa kanale ya minsangu… Ivuvamene vo ka ikuviakesa ko. Izonzanga ye Mfumu FREGA Sun? Wena ye ntangu mu kuma kiame?» Yandi wau — nkento

yavingilanga. Kansi lukeba ka luvioka ndilu ko. «Ingeta, mono wau. Nki ilenda kuvangila?» «Izola kukuzaya.» «Ososanga bakala dia luzolo?» «Ve, Ahahahah. MOKANU YA MINSANGU kaka.» Ilomba nimero andi mu kumvutudila telefone mu miniti 15 mu kubasika mu kisika kia nsukulu ye kuvutula ntima ame ku kisika. Utambulanga. Ibokilanga diaka. Biro kia ba-telefone kivutulanga. Kimuntu ka kisisanga ntantu ko: i kanale andi ya Amerika. Bambokilanga ku biro kiandi. Kinsuku kia ntete: nsadisi andi. Bosi yandi. Tuzibulanga mokanu. Miniti kumi ye mosi. Zifwana mu biuvu ye mvutu. Kansi ufwete zonza ye bamfumu bandi ntete ya kumvana kinsinsu kia nsuka. Bamonanga kisalu kiaki bonso kia mfunu. I bantu ba Amerika: kana basadidi mosi, ifwete vutuka 2,5 ata fioti. Ndinga ame yimviakesanga, ata zeye mama ame kiambote. Kansi i mbala ya ntete kabwana ye mosi wa bana bandi ba Italia. Unyuvulanga mvu miame, kansi ntete untubanga vo yandi wena ye mvu makumaya ye mosi. Ivutulanga: «Dikangamene ye kina ozola baka. Mono i bakala dina ye mvu mitatu: ngindu zina ye mvu makumanana, ntima wena ye mvu makumaya, kinsweki kina ye mvu kumi ye nana.» Uyantikanga seva bonso nlauki. Wayantika kala mokanu ya minsangu ye uzeye dio. Kansi kina kizaziza nima kimkangidi. «Ku New York i ola 12:45. Mu ola zole, ikubokila ye mvutu. Kansi ndakila vo ka okangama ye muntu wankaka ko.» Kwa muntu wa Calabria, mvovo i lukumu. Ka i mavokale malosomoka mu mpeve kakondwa nsunga ko. Ulandanga seva. Twakanga telefone. Ntangu zandi ka i zame ko. Mawonso mayantikanga vava. Kansi malenda manuka mpe ubu wau.

Nando

NKUBULU

Ola 14:45. Telefone yibulanga diaka. Margareth. Ndinga andi yina ye kiese, ye tiya — bonso muntu wanunga kima. Kansi nki? «Nando,» umbokilanga bobo mu telefone, «kubika valize aku. Tuyenda.» «Nzietolo ya luzolo,» ivutulanga. Ulandanga seva. Bosi uzayisanga kani: 23 Yuni 2026 — Reggio Calabria → Loma, avio ola 06:30, kufika ola 08:10. Lumbu kiaki, Loma → New York, BUSINESS CLASS, ola 10:40, kufika ku JFK ola 17:10. Ntwadisi ye limousine ku JFK, mu ntangu yawonso ya kuvwanda. Suite ku Manhattan, lumbu 15, etaje ya ntandu kuluta, ye kumona Central Park. Kalati ya banki ye 10 000 USD + 3000 USD mu nzimbu bivingilanga mu suku. «Lumbu ziazi ye mambu mama mafwana kwa ngeye?» «Ingeta,» itubanga, «kansi tuba kaka kina ozolanga. Kana tuvanga nzietolo ya luzolo, ina ye mfunu wa mambu makete: Sprite, vinu ya mpembe, evo champagne?» Ye bosi: «Ozolanga mbeto ya ntandu evo ya nsi mu nkalu a tiya?» Ahahahah. Ngindu zandi zivila. «Kana olandidi bobo, ikutinina vava ubu wau.» «Kana owakanene ye lumbu,» ulandanga, «ikutumina nkanda wa ntete wa kuwakana tukubikanga. Bosi tumanisa mambu makete.» Wau i mawonso ka ivingilanga ko. Ntete ya kukanga telefone uyikanga: «Oh, yavilakana: kana ombidi ata ingeta mosi ya kukondwa nsiku, ibokila Goldman Sachs mu kubika suku ya etaje ya 54 ku One Liberty Plaza yikala ya ngeye.» «Kansi ozeye vo suku yina i ya bamfumu ye ka bayifutisanga ko?» «Ingeta, izeye. Diau i kitoko.» Ivumunanga. Ilombanga ola fioti. Imtubanga vo ikumbokila diaka. Yandi i nzadi yafuluka, mongo wa tiya kakondwa lave — waka ye tiya kia luzolo lwa kisalu kiandi, nlongoko wa kisalu bosi, ye bosi diambu dia kukala nkento, dina olenda dio wa nsunga tuka mu mvovo miandi mia ntete. Nkento ame ukotanga mu suku. Umonanga zizi diame dia mpembe. Unyuvulanga vo wamona

nkuyu. «Ingeta,» ivutulanga. «Kansi wau wena ye nitu ye ngindu za kitoko.»

Nando

KAKONDWA NZIMBU

Izibulanga e-mail. Nkanda wa ntete wa kuwakana wena vau. Ndinga zole: Kingelezo ye Kiitalia. Batambulanga mawonso. Bakubama ata mu kutuma ndambu ya mbongo vana vau, ye ndambu yisidi ntete ya mokanu ya minsangu. Kaka tuba bau ntalu. Bafuta 1 USD mu kuma kia mokanu ya minsangu, va ntwala kia kamera. Ifwete basika. Kwenda ye malu. Kuyindula. Mawonso yavingilanga mabwanga. Mawonso yayindulanga. Kansi ka i kina izolanga ko. Yamvunda lumbu kialanda ye yamtuba bobo: Maavio makinsinswa — economy kaka, ka business ko. Ka limousine ko, ka ntwadisi ko — ibaka metro, bisi evo taxi mono mosi. Ka suite ko — ifutisa suku ya Airbnb ku Queens ye ikwenda tuka kuna. Ka ndambu ya mbongo ya ntete ko. Mu kuma kia mbongo za kukota, tuvanga bobo: kubika sheke 1000 za 1000 USD konso mosi. Batuma zau kwa basoneki 1000 ba Kingelezo ka bamona nungunu ko kansi bena ye minkanda tatu ata fioti yabasika. Mu kati kia bulukutu: sheke mosi ye nkanda mosi wa mono. Kana nlombolo ame utambulwanga, tulanda va ntwala. Kana ve, yakala kiese. Ye matondo mu kuma kia mambu ma minkanda wampana — mafwana mu kusonika masolo makaka, bonso yavanga mu mvu mina miviokidi.

Nando

NKANDA WA 1000 USD

Otambulanga lusadisu lolo ka bonso lukeba lwa ntima ko, ka bonso diambu dia luzolo lwa kuvana ko. Ka yabutukila — evo ka

yatulwa mu menga — mu vanga dio ko. Itumanga lo kaka mu kukubambula vo olenda kituka nsoneki wa kingolo kana ovanini kisalu kiaku mu mpamba ye ozengele kuyindula kiese kia nzimbu. Tula ngindu kaka mu kiese kia kutangwa ye kuzayakana. Wau ka i mpila ya mpa ya kubasisa minkanda ko. I mpila bantu bayantikila kutuba ngindu zau. Bambuka kaka: wa ntete wavanga dio mvu 2000 miviokidi. Ivuvamene vo yakuvana ngindu zame kakondwa makani ma ntima, kansi ye makani ma mayela ye ma ngindu, bonso basoneki ba kiedi kaka bazeye vanga dio.

Nando

DILONGI DIA KUKONDWA NSUMU

Yambokila ye yanyuvula mu nkia zunga kasalanga. Yasoba vo yakala kaka kilometele makumasambanu ye yandi, bosi yamlomba tudia madia ma midi kimosi. Ka yamona yandi ko tuka mu lukutakanu lweto lwa nsuka lwa kisalu, ngonda zole ntete. Yafika ku otele andi ye yalomba suku mu fuku diadi. Yazolanga sala vava. Yakala ye mfunu wa kukala kwandi, wa nsaki zandi, wa ndambu za mvovo miandi zina zatubanga mingi kuluta ndongi yawonso. Wakala tata ame. Va meza, twalomba dilonga dia lumbu. Ka wazimbisa nzala andi ko — ata ya madia ata ya matako ma bakento, luzolo landi lwa kiedi. Va kati kia dilonga dimosi ye diankaka, wasevanga mu tala nkento wa mpa wa nsadi wa meza wazolanga monisa mbote kwa bamfumu mu kuvengomoka kuzimbisa kisalu kiandi. Twavanga nzingulu mu zietanga va lweka kia mbu. Yasoba vo yavanganga kima kina bana ka bamonanga ntangu zayingi ko: yasolanga ntangu ye tata ame. Yavanganga ntangu ye yandi — tata, nkundi wa kisalu, nkundi, nsadisi wa nsweki, ye nkeleki wa ngindu. Mu kuvutuka ku otele, wanyuvula nki ivanga nkokila yina. «Bonso, kibeni, mu kisika bonso kiaki ifwete kala ye nkundi wa nkento va finama. Ikumbokila ye

tukwenda kimosi.» Wantala kibeni mu meso ye watuba: «Ye mono nki ivanga, isiala vava mono mosi?» Wakala tata ame. Yavutula: «Mpana ntangu fioti, imona kana ilenda kumonina nkundi wankaka, ye tukwenda beto iya.» Wakanga ntu ye waseva mu nkatu mvovo. Wazayanga vo nsilu wakalanga ntangu zawonso ntete ya nsainu va nkanda wa kuwakana. Wakala nsiku. Yakubika mawonso, ye nkundi ame wanata mpangi andi ya nkento ya fioti. Twakala bonso dikanda mu nsaki. Kansi yatuba tata ame vo kazayisa ko nani yandi — wafwete kitubila kaka bonso nkundi ame wa kisalu ye nkundi. Wawakana, mu luzolo ata fioti. Twakwenda mu bar mu nwa biele ye dia hot dog. Watwadisa mokanu, bonso ntangu zawonso. Ye mosi wa bakento bole, mu ngindu za ntima, watuba: «Beno bole lufwanana kibeni. Ka ikwikilanga ko vo luena kaka bakundi ba kisalu.» Vana vau watuba: «Ingeta, i kiedi, mama ndumba. Mono i tata andi.» Ye bawonso baseva ye ngolo. Fuku diamananga. Ntangu twakubama mu vutuka, yamvananga mbote ye wanyuvula: «Bosi nki, ombika mono mosi?» Bandumba basoba vana vau — kuluta mono — ye bavutuka kimosi. Yavutuka ku otele ye tata ame, twaseva fuku diawonso. Ndongi andi kaka mosi yakala vo ka itubila mama ame ko. Kansi yandi, wa kiedi ye wa luzolo, wamzayisa vana vau. Waseva, ye va nima ya meso mandi ma nkatu mvovo wanzayisa vo yakala kaka mwana wa mbwa wa kiedi. Dilongi disialanga mu luzingu lwawonso: Ka okuvuna ko — mingi-mingi kwa bakento. Kana ofwete kibeni, sadila ndambu za kiedi. Kansi kana wena muntu wa mbote kibeni, evo ozola meka, ka otuba kima ko ye seva. Kuwila bankaka nkenda kufulusanga nkatu mvovo ntangu zawonso.

Nando

«Yasoba vo twakala kimosi kaka ntangu kavutuka kala ku nzo ya Tata — ka kena diaka vava va ntoto ko.»

MAKIELA MA AMERIKA

Avio yasika kaka. Nkento ame ye mwana ame wa nkento bawonso bole ka bakwikilanga ko ye bakala ye ntantu: luyantiku lwa mpa lwakituka kukondwa kinsinsu, ye kuwa bantu bayingi bazonzanga ndinga yankaka kwakala kima kia mpa kibeni kwa bau. Aeroporte ya JFK, New York, yatutambulanga. Kwa mono, yakala kuvutuka ku nzo — ku nsi ame — yina yatuka kala nsilu wa kimuntu tii kituka nungunu ye mpila ya mpa ya kumona. Mu kutuba mu nkufi: ntangu Ndeke ya Mbutukulu yafwete kunsisa ku New York mvu 61 miviokidi, yasivika ye yakokwa kwa mbemba ya Calabria ye yazengela kunsisa va lweka kia miongo mia Aspromonte. Kansi diau i disolo diankaka. Twabaka bima bieto ye twakota mu taxi ya ndombe ya lumbuzi. Ntwadisi wayuvula kuna tuyenda, ye yamvana adresi. Bosi wayuvula kuna twatuka ye kuna mono yatuka kibeni. Yavutula: «Queens, NY.» Mu nzietolo yawonso, nkatu mvovo. Ntangu twafika, yayuvula ntalu: «22 USD mu kalati; kana ofutidi mu nzimbu, 14 USD.» Yamtala ye ntima wa nkundi, ye watuba: «Yasala mvu 12 ku Napoli ye yalonguka vo mu mpila yayi kaka ilenda landa futa mavangu mame ma mbi. Ye mu bima bieno, yazaya vo lutuka ku Italia. Wiza kiambote ku New York.» Nzo yakala ya mpa ye ya kitoko, ye mwelo mosi kaka tuka ku nzila ye bitezo bifioti kaka bia kumata. Bakento bole batalana ye bazonzana mu nkatu mvovo miau — kansi mono, ye «nsiku wa kinkento» wena mu kati kiame tuka ku mbutukulu, yalendanga tanga ndombe ye ngindu zena va nima ya meso mau. «Tuena ku nzo,» yabatuba. «Bosi ikwenda sumba madia.» Yabasika mu sumba madia. Ka izolanga nzo za nkita zanene ko: Walmart utambulanga bantu bawonso, kansi basumbi bafutanga ntalu ya ngolo kwa Walmart. Banteki bame basialanga mu nzo za nkita zakete za vata, bisika bina kusobana mvovo mifioti, evo nsaki mosi, kumvananga nswa wa kuvukisa nsangu za kiedi — ye

kusonika mu kuma kia luzingu lwame. «Ye makiela, Jack, kuna ilenda mo sumba ma mpa?» «Va nima ya nzila yayi, kuna muntu wa Turquie, nkumbu andi Kan. Wena ye nsusu zandi zifioti zina ketaninanga kiambote. Tala kana wena ye kina ososanga.» Nima ya malu mafioti, yafika. Wazonzanga ata Kiitalia — ye vana vau mambu ma nsivika mayantika. Wannata ku nima ya nzo ya nkita mu kumonisa nsusu zandi: yatanga vwa kaka, ye mosi wa zau wakala ye kinsuku va mapapu ye ndombe za dalapo dia Italia. Ye nzola ya zaya, yayuvula ntendula andi. Ye lukumu, watuba: «Yandi i Camilla. Utuka ku Italia, ku Napoli — vata dia Forcella. Ngwa nkazi ame wampana yandi. Ubutanga makiela ma kitoko. Mau i makiela olenda nwa ma mpa, ka kuna mfunu wa kulamba mo ko. Ka ivananga madia ma bilumbu kwa bakento bame ko — kaka madia ma kintu, bonso tuvanganga ku Turquie.» Wanyuvula kana izolele meka, ye kibeni, yatambula. «Ntangu nki yambote kuluta?» Twavwanda va meza fioti mu kati kia nzo ya nkita, twazonzanga, ye wanatina dilonga ye makiela matatu. «Mabutwa kaka kwa Camilla ame. Nando, ngeye i bakala dia nsambu,» watuba. Mamonikanga ye tiya va maboko. Yamvingila kavwanda ntete ya kulanda mokanu. Wanyuvula nki izola nwa. «Kafe ya Amerika, dodokolo.» Yayantika tobola dikiela dia ntete — kansi ka diazibuka ko. Yameka diankaka, bosi dia nsuka. Matatu mawonso malambwa kala, ngolo. …Kimpa. Twakala ku Amerika. Nsusu yibutanga makiela malambwa kala — ka kuna mfunu wa kulamba mo ko. Ka yamonisa nsivika ko evo wonga ko; yayuvula kaka Kan ntalu nki kazola teka Camilla. Wayuvula ekuma nki. Waseva: «Makiela mavwidi kiese?» Yamtuba vo yazolanga mavana kwa mwana ame wa nkento, wazolanga nsusu. Mu ntima, yayindulanga vo i kisalu kia milio ya dolar… evo luvunu luvingilanga kubakulwa. Yafuta, yavana mbote, ye yavutuka. Ka yatuba kima kwa muntu ko, kansi lumbu kialanda, yavutuka. «Mbote za nsuka-nsuka, Kan. Ilenda baka makiela makaka ma kunwa lumbu kiaki?» «Kibeni,

vwanda. Ikunatina mo vana vau.» «Yazolanga kota mu nzo ya nsusu ye kubaka mo kwa Camilla kibeni.» «Ilemvukila, Nando, kansi fuku dina diviokidi twamlamba mu nkinsi ya lumbu kia mbutukulu. Kansi ikunatina makiela makaka.» Nsiku umosi, meza mosi, dilonga dimosi: makiela matatu ma mpa, ma kunwa — kansi diaka, malambwa kala ngolo, ye makubama mu kudiwa. Yafuta, yavutuka, ye yayindula: ndozi ya Amerika. Evo nanga yandi i usosanga kumbaka — ye kakidi mbaka ko. Wiza kiambote ku Amerika.

Nando

DIMBU DIA MARKE EVO MARKE

Kwa tata ame, yabaka nkumbu ya dikanda bonso dimbu dia marke. Nsina zeto zitubanga mu kuma kia nkulu mosi una, mvu nkama sambanu miviokidi, ku Russia ya ntama, wakala muyibi, nkeleki wa nzila. Frega mosi. Ye dikabu dimosi kaka: mbote. Ye kiedi kimosi kaka: luzolo. Diau i mbambukulu ya ntete ye mosi kaka ya masolo ma ntama. Bosi mpila ya kisalu yafika. Yandi, ntete ofisie wa kisoda. Bosi nteki kwa Gillette Italia. Mpila za kisalu. Makani. Nkubulu. Kumona ntete. Ye nsiku mosi: ka obasisanga nungunu zaku ko. Nsiku za kuzinga mu luvuvamu. Nsiku za kuzinga bonso Frega. Kansi miezi mia teyatre, mina mimonikanga bonso ka miviokanga ko va bifwani bieto, miatusonikanga mu kinsuni. Ye ntangu twakwikilanga vo twakala beto mosi, bantu lukama batutalanga mu nkatu mvovo, bakiyuvulanga nki tuvanga bosi. Bantu ba Frega ka babwanga va ntoto ko. Balenda fukama. Kansi bosi batelamanga diaka. Ntangu zawonso. Ka vena muntu uzeye kibeni vo tulenda kala nkia mpila ka tuzayakana ko, kadi ka tukitulanga ngindu masolo ma luvunu ko. Tukitulanga zau bisalu. Ye bisalu bisialanga. Nkatu mvovo. Luzitu. Kukondwa kumonisa nsisi. Ka i kiozi ko. I nlongoko mu

ngolo. Babakala ka bayuvulanga ko, ka babakanga ko, ka balombanga ko. Batelamanga va lweka kia nzila, bavingilanga muntu ka vena muntu walota kala nandi ko. Kansi bantu ba Frega bavanganga lukokolo. Mayela ma maladi ma ntu matubanga vo i nkenda ya ngindu. Mayela ma ngindu za muntu mavengomokanga kutendula dio. Kimvuka kia bantu kitubanga vo i maladi ma ntima. Ye bantu bazolanga ntete ya kuzaya nani ngeye. Ubu ntubanga kaka kina iyindulanga. Kadi nlongoko ame uzolanga vo izonza mu mavangu. Ka kuna ntangu ko mu kuma kia masolo ma mfinda. Ka kuna kisika ko. Kana tuzola zayakana bonso kima kina ka kiena ntete ko: nkumbu yikitukanga marke. Kinsingu. Lukwikilu. Kima kina ka kiena ye ntalu ko. Mu kati kia diambu ka diazayakana ko, ka diatulwa mu ntula ko, kansi diazolwa kadi i dia mpa. Diabutuka mu mpasi ya ntama: kuzinga. Kwa ngeye utanganga, ikuvana nsambu yayi: vo nsoniku aku yisiala moyo, ka yatulwa kaka va papela ko. Ka yilendi vilakana ko, ka yibambukwanga kaka ko. Kadi nkumbu zankaka zibutukanga. Ye ka zifwanga nswalu ko. I bantu ba Frega. Mbote, Tata.

Nando

NTANGU MOSI KAKA

Ntangu zawonso kuna ntangu mosi yina mawonso masobanga mu nkatu mvovo. Bantu bayingi ka bamonanga yo ko. Ilenda kala ye kiese ata ntangu ibwananga ye bantu bena kaka ye mbote. Bantu basevanga, bena ye mpeve yazibuka mu kintu mu kukabula. Ye kana mono i kikuma ka i mbuma ko ya kiseka kina, mbote kuluta. Bankaka bamonanga mono bonso muntu wa mbangudulu. Bankaka bambokilanga mvangi wa bifwani, muntu wa mambu malenda bwa, wa nsaki. Wankaka uyindulanga vo i muntu wa ngindu, wa teyatre, nsaki. Bankaka bambokilanga nloti. Bankaka bayindulanga vo i nlauki. Bankaka bayindulanga vo i ntwadisi wa

ntete. Kuna ata bantu bakwikilanga vo ka ina ye mayela mayingi ko, evo i kizowa kibeni. Ka diambu ko kibeni. Ndilu ya kiedi ka yena mu ntalulu ya bankaka ko, kansi mu kani kia nsuka kina muntu usolanga landa. Kiedi ka i kina kitubwanga ko. I kina omonanga kibwanga nsuka-nsuka. Ubu ka ina ye makasi ko. Ntangu itelamanga nima ya ola fioti kaka za tulu ye imonanga diaka kiese, izeye vo nzila kaka mosi ya kukabula nsisi yina i kusonika. Lumbu ka isonikanga ko ka kitubanga ko vo diambu dia mbi dina ko. Kitubanga kaka vo yasoba mambu ma ntete. Mu ntangu zina, ikivananga kwa muntu wankaka. Ye vuvu ntangu zawonso vo i nkento, kadi ifwete zayisa vo diau dimvananga kiese kuluta. Mayela ma filozofi, mayela ma ngindu za muntu, mayela ma maladi ma ntu, ngindu, mabanza, nsoniku, mavimpi, bakento — mawonso maviokilanga mu ntu. Ye ifwete kuzayisa diambu dimosi: ntu i nkento. Ahahahah. Ibambukilanga bakala mosi walombanga nkento andi ntangu fioti kaka ya luzolo. Yandi watubanga ingeta ntangu zawonso. Ye bobo, babuta bana nana. Yandi watubanga ntangu zawonso: «Ozamona, ikala kiambote. Ntangu fioti kaka.» Yandi wakituka mama. Diaka. Kukituka kina ina ubu kwabutuka mu ntangu mosi kibeni. Mu ntangu yina yazengela kutunga mbutukulu mosi ya dikanda dia Frega yina ka yibambukwa mu kuma kia nzimbu ko, kansi mu kuma kia dimbu dia minkanda. Bonso diabwila basoneki bayingi ba nene mu disolo dia nza. Bafwa kakondwa nzimbu. Ahahahah. Mawonso mu kuma kia ntangu mosi kaka. Diau i kikuma ilombanga kwa ngeye diambu dimosi kaka: tanga. Konso kima. Kadi kutanga i nzila mosi kaka ya kubika ngindu zaku ziyangalala — ata ntangu mosi kaka.

Nando

NZIETOLO YE DITAMBI

Ozevioka nsi yawonso. Avio, nkalu a tiya, bisi, vuatula evo velo? Nsolo yimonikanga yapwa. Kansi, yina ye mambu mole: kina olenda vanga ye kina ozola vanga. Ntangu yizizanga bosi. Kansi, kisika i kina kikivanganga kibeni mfunu. Bosi, kiuvu kimosi kaka kia kiedi kiena: ekuma nki oyenda? Mawonso madi va diau — ka va kima kia nzietolo ko. Bosi, kibeni, bantu ba nzietolo bazizanga. Kukala ngeye mosi evo ye muntu wankaka kusobanga mawonso. Kibeni, vava ngindu za kintu, kuwakana ye kuvibidila bikotanga — evo ka bikotanga ko, ye mambu mabwanga. Bosi, nzimbu zikotanga mu diambu. Nzimbu za kiedi. Zina wena nazo. Kana ve, osompanga zau — mu kuma kia mfunu, evo mu kuma kia mpila wena nkeleki. Kansi nsiku wa nimero ka usobanga ko: ntangu yayinda okalanga ntama ye nzo, mingi osadilanga, mingi oyokanga.

NZILA YAVILAKANWA

Mambu mama mawonso mafwete kusadisa mu kuzengela mpila ya kwenda. Kansi nzila yambote kuluta ka yitubwanga ko kibeni: kwenda ye malu. Ntangu wendanga ye malu, nza yisobanga mpila. Bosi, mpila za bima zikitukanga kima kia ntete omonanga — ye vana vau otelamanga ye otalanga va finama. Mu ntangu yina, ngindu zilandanga kima kia nzietolo, ka malu maku ko. Bosi ntangu zankaka ofwete kaka tula ditambi va ntandu fioti. Ahahahah.

NKI KISIALANGA NTANGU OKATULA KIMA KIA NZIETOLO?

Ntangu okatudidi kima kia nzietolo, kina kisialanga i ngeye. Ye malu, ka vena ntantanu ko. Ka vena muntu ukufutisanga mfutu ko. Ka vena muntu utezanga nswalu aku ko. Ka vena muntu

ukutubanga kuna ofwete kala ko. Wena kingolo — ata mu kati kia kifulu kia mpasi kia mbanza. Nsuka-nsuka, diau dibwanga ntangu zawonso: «Ka kwakala ntama bonso ko.» Ntama ka yisobanga ko. Kansi, okondwa kukivuna.

MBAMBUKULU, FU YE MBANGUDULU

Bankulu bame bakwendanga ye malu. Diau diakala mpila ya kintu. Bosi, mu ntangu mosi, mama nkazi ame Caterina wanatwa mu maboko ma bakala dia luzolo landi. Tuka vana, muntu mosi wazengela vo fu kimosi kiayantika: nkento wa longo mu maboko mandi, ditambi dia ntete, nsiku wa nkinsi. Mpila mambu masalanga i yina. Ntete muntu mosi uvanganga kima. Bosi, kikitukanga nsiku. Kwenda ye malu i mavimpi. Kuzieta i mavimpi. Kuvanga nzietolo i mavimpi. Luzingu, ve. Luzingu i nzietolo yiyantikanga kaka. Ozeye kuna yiyantikanga. Ka ozeye ko kuna yisukanga.

Nando

KISALU YE LUZOLO

Kisalu nki olenda sala mu mpamba? Yandi wakwikilanga ntangu zawonso vo kisalu i nsobolo — nsobolo yasukuka: ola mu kuma kia nzimbu, ngolo mu kuma kia kuzinga, mayela mu kuma kia kutambulwa. Wau wakala luvunu lwa ntete lwa ntama kavwa, ntama ntete kalonguka kuyuvula konso kima. Mu kileke kiandi, bantu ba nene bazonzanga mu kuma kia kisalu bonso bantu ba maato bazonzanga mu kuma kia bitembo: bonso kima ovibidilanga, ka kima osolanga ko. Kansi maluvunu mabukukanga. Ntangu zawonso. Mbukulu yayantika lumbu kasoba vo bantu ka basolanga bisalu biau ko — bavwanga bio. Ka mu nsiku ko, kansi mu ngindu. Mwana wa avoka ukitukanga avoka. Mwana wa

nkento wa munganga ukitukanga munganga. Mwana wa nlambi wa mbolo ukitukanga kima kiankaka kibeni, mingi-mingi kima kia «ntandu», kadi kimvuka kia bantu kitubanga mu nsweki vo kumata i kubika. Kansi wamona kima kimosi kia nsivika. Ata ntangu bantu bamatanga, ata ntangu batinanga kinsuni kia bibuti biau, mu ntangu zayingi bafikanga mu bisika kuna ka bafwete kala ko. Bavwatanga nkumbu za kimfumu bonso minlele miasompwa, ka mifwanene kibeni ko, ka mia bau kibeni ko. Bosi, wayantika tala — ka bisalu ko, kansi bantu. Banlambi bole ba makeke ye bima bimosi, bisadilu bimosi, mpila mosi ya kulamba, kansi dikeke dimosi diakala ye nsunga ya moyo, diankaka diakala kaka diafwana. Luswaswanu ka lwamonikanga ko, ka lwalendanga tezwa ko, ka lwalendanga longwa ko. Lwakala gramme ya luzolo yikidi yina ka vena kima kia kutezila kilenda yo mona ko. Vana vau wasoba: kisalu ka i kina ovanganga ko, kansi i ntalu nki ya ngeye kibeni obikanga yikota mu kio. Ye vana vau kiuvu kia ntete — «Kisalu nki olenda sala mu mpamba?» — kiabwa bonso kibaka kia papela. Kadi mvutu ka yakala kisalu ko. Yakala nsisi. Osalanga mu mpamba ntangu kisalu kikuvananga kima kina nzimbu ka zilendi vana ko. Ntangu diambu kibeni dikitukanga madia. Ntangu divangu dikitukanga talatala. Ntangu kuvanga kukitukanga mpila ya kuzinga. Wasoba vo konso kisalu kilenda salwa mu mpamba — ka kadi nza yifwete kondwa mfutu ko, kansi kadi kiese i nzimbu kaka za kiedi, zina kaka ka zikulumukanga ntalu ko, ka zibolanga ko, ka zimananga ko. Wasonika diau ka mu longa ko, kansi mu kubika dimbu kwa bantu bazaziza nima andi: baleke, bantu ka bena ye kinsinsu ko, bantu bena diaka mu nkanga ye ntangu zau zizidi. Wazolanga vo bazaya vo kukula kwa kiedi ka i kumata ko, kansi kukota mu kati. Vo nsobolo ya kiedi ka i kutuka mu kisalu kimosi tii ku kiankaka ko, kansi kutuka mu kulanda bankaka tii mu kukala ngeye kibeni. Vo kisalu kia kiedi i kina luzolo ka lwena kima kia lweka ko, kansi masini. Ye bobo, wakanga nkanda andi ye

kinsinsu kia nkatu mvovo: kisalu i nitu, luzolo i mpeve. Kaka kimosi bikitukanga luzingu.

Nando

SABALA

Luzingu lwame ka lwakala mu kiedi kia mpila ko. Lwakala ntangu zawonso lwakubikwa — lwafuluka, lwa makani, lwatungwa bonso kalati yayinda kibeni. Yabaka diau kwa balongi bame ba ntete ba kisalu, babakala batunga ka kisalu kiame kaka ko kansi mpe nkubulu ya kinsweki ya lumbu zame. Bantu bayindulanga vo kiedi kia mpila ye nkubulu i kima kimosi. Ka i kimosi ko. Kiedi kia mpila kizinganga mu ntangu yayi — meza yasukuka, ntangu zakangama, kuwakana kwa ntangu fioti. Nkubulu yiyindanga mu ngonda, mu mvu, ye mu bitumbu biawonso bia luzingu. I kifwani, nlongoko, ye ngindu ya nkatu mvovo ya kuzaya kibeni ekuma nki ovanganga kima. Babakala ba konso kisika bena ye kuwakana kwa mpasi ye maza — mingi-mingi mu kuma kia nsukulu. Tukitukanga bantu ba kanu ntangu tulenda. Bakento beto ka batubikanga vilakana dio ko. Nsuka-nsuka ya Sabala yina, bonso konso Sabala mu mvu tanu miviokidi, yakwenda ku kisika kia Caritas mu kuvana madia ma midi kwa bantu ka bakala ye ngolo evo nsambu ya kutelama diaka ko. Kisalu kiame lumbu kina kiakala dilonga dia ntete — kisalu kia lukeba. Twafweta kala bantu ka bena ye kifu ko: kifwani, kiedi kia mpila, nsukulu. Dibala dimosi ye sisteme yawonso yabwa. Yakuwa kuvana biseka, kutula nsaki, kuvana kiese mu mpeve. Mosi wazolanga pasta yalembama, wankaka al dente, wankaka kakondwa tomate, wankaka ye fromaze kaka. Ka kulendakana ko kuvana kiese kwa bantu bawonso. Bosi, yabatumanga kwa bakala dia Lumingu — kisalu kia kitoko kia mayela ma kuwakanisa. Bosi bantu bole bafika. Bakala ye nkento andi. Wantala ye wanyuvula vo mono i Frega. Kibeni yamzaya. Nlongi ame wa filozofi. Yamtuba

kavwanda, yamlakila vo ibafikila ntangu ilenda. Ntangu yavwanda nsuka-nsuka, wantuba vo wabaka mvundulu ya kisalu, wasadila nzimbu zandi zawonso mu kubelusa nkento andi wa kanser. Bateka nzo, basompa nzimbu, ye ubu ka bakala ye kima ko — ata madia ma kudia ko. Ye kiseka kialemba wanyuvula nki ivanganga ku Caritas. Ka yavutula vana vau ko. Bantu bena mu mpasi ka bena ye mfunu wa zitu kiankaka ko. Mambu makete mafioti, mpasi zafioti. Kansi wakakidila. Bosi, yatuba: «Ka i mfunu ko kina ivanganga. I mfunu mu kuma kia nani ivanganga dio, ye ntangu nki.» «Wakala ntangu zawonso mwana wa sikola wa mbote, Frega,» watuba. «Mosi wa bana bame ba mbote kuluta mu mvu makumole. Yakusosa konso kisika.» Ntete ya kwenda, wanyuvula kana tulenda monana diaka Sabala yalanda. Yawakana. Lumbu nsambwadi bosi, wakala vau, wavingilanga. Yamvana nsabi za nzo mosi — mfutu wa suku wafutwa — ye yamtuba vo kasadila nzimbu kakebidi mu kuma kia nkongolo, tiya ye madia. Wadila mansanga. Mono mpe. Yakabula mpasi ye kiese, ye mbala mosi, ndambu zole zanunga. Ka yamvana ntangu ko ya kuyuvula biuvu biankaka. Kansi ntangu zankaka, ikwendanga mona mpila kena. Bonso kana wakala tata ame. Sabala yina yandonga diambu diapwa: kubika makani ma luzingu ka i kufika kaka ku makani ma kimuntu ko. I kusosa nzila za kusoba nkadulu ya muntu wankaka ata santimetele mosi. Ye ntangu zankaka, santimetele yina i mawonso.

Nando

NSUKA — BRAND NARRATIVE GILLETTE

Nsamu wa marke ka utungwanga ye piblisite ko. Utungwanga ye luzingu lwa bantu bavioka mu yau. Volimi ya Zole yikangamanga ntangu mosi: ntangu Gillette wakala mbambukulu, kisalu, luzingu lwaviokidi. Tuka vava, Gillette ukitukanga ndinga — nsiku, talatala, mayela ma nkubulu. Volimi ya tatu ka yizamanisa

minkanda tatu ko. Yizamanisa marke. Kadi marke ka i kina yitekanga ko. I kina yitubanga ntangu yikangamanga kuteka. Ye minkanda miami tatu i mbala ya ntete mu disolo diau muntu usamunanga Gillette tuka mu kati kia nsamu, ka mu kati kia kimvuka ko. Volimi ya Zole yimanina vava. Nsamu, ve.

Nando

Ferdinando Frega